25.10.2023

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

Kirjallinen lausunto Valtioneuvoston U-kirjelmään (U 57/2023 vp) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maaperän seurannasta ja kestokyvystä (maaperän seurantaa koskeva laki)

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, kiittää mahdollisuudesta toimittaa kirjallisen lausunnon.

SBB suhtautuu myönteisesti Euroopan komission uuteen direktiiviehdotukseen maaperän seurannasta ja sietokyvystä. Euroopan komission antama maaperän terveyttä koskeva direktiiviehdotus sekä odotettu ehdotus integroidusta ravinnehuollon toimintasuunnitelmasta ovat hyvin linjassa aikaisempien EU:n aloitteiden kanssa. Pellolta pöytään strategia, Biodiversiteettistrategia sekä yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) tunnistavat kierrätyslannoitteiden roolin parantaa maaperän kasvukuntoa, pienentää lannoituksen ilmastovaikutusta ja parantaa luonnon monimuotoisuutta. Iloksemme komission ehdotuksessa maaperän terveyttä koskevassa direktiivissä kierrätyslannoitteiden rooli oli hyvin tunnistettu. SBB pitää tärkeänä, että Suomi on aktiivinen direktiivin kehitysvaiheessa.

SBB:n näkökulmasta komission ehdotuksessa maaperän terveystodistus, anaerobisen hajoamisen sisällyttäminen pilaantuneiden alueiden kunnostustekniikkaan ja orgaanista sisältöä rikastavien kiertoratkaisujen priorisoinnin tunnustaminen kestävän maaperän hoidon periaatteena ovat myönteisiä kehityssuuntauksia. On kuitenkin tärkeää, ettei velvoitteet aiheita kohtuutonta kustannusta toiminnanharjoittajille ja kunnalle/valtiolle/yhteiskunnalle.

SBB suhtautuu myönteisesti Valtioneuvoston kantaan. Haluamme tuoda kuitenkin tietoonne seuraavat asiat biokierron ja orgaanisten kierrätyslannoitteiden osalta:

KESTÄVÄ MAANKÄYTTÖ

SBB puoltaa Valtioneuvoston kantaa siitä, että kestävän maankäytön toimenpiteitä edistetään, mutta niille tulisi antaa riittävästi kansallista joustoa ja valinnanvaraa – näin voidaan varmistaa toimenpiteiden kustannustehokkuus ja hyväksyttävyys. SBB pitää erittäin tärkeänä tunnistaa kestävät maaperänhoitokäytännöt (10 artikla). Liitteen 3 käytännöt ovat vaikuttavuudessaan erittäin merkittäviä, ja toivomme, että Suomi kiinnittää erityistä huomiota niiden toteutukseen. Emme vastusta, jos niiden käyttöön asetetaan joitain velvoitteita, mikäli näitä tarvitaan kehityksen jouduttamiseksi.

Perustelut:

Maaperällä on tärkeä rooli ilmastonmuutoksen ja biologisen monimuotoisuuden heikkenemisen torjunnassa. Terve maaperä tarjoaa tärkeitä ekosysteemipalveluita, kuten ruoan ja biomassan tuotantoa, puhdasta vettä, ravinteiden kiertoa, hiilen varastointia sekä elinympäristön useille maaperäeläimille ja -mikrobeille, jotka lisäävät maaperän biologista monimuotoisuutta. Aloitteen tavoite on tärkeä, koska maaperää koskevan erityislainsäädännön puute on johtanut maaperän terveyden heikkenemiseen kaikkialla Euroopassa.

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

Orgaaniset kierrätyslannoitteet ovat kestäviä maaperän hoidon käytänteitä, joille tulisi asettaa enemmän painoarvoa ja ne tulisi ottaa laajemmin käyttöön koko maataloudessa. Orgaaniset kierrätyslannoitteet luovat useita eri ekosysteemipalveluita ja ovat keino parantaa maaperän terveyttä. Niiden on esimerkiksi todettu parantavan sadon ja biomassan tuotantoa, luovan elinympäristön runsaalle biologiselle monimuotoisuudelle, lisäävän hiilen ja ravinteiden luonnollista kiertoa, lisäävän hiilen sitomista maaperään sekä vähentävän eroosiota ja parantavan maan vedenpidätyskykyä.

MAAPERÄN TERVEYSTODISTUS

Valtioneuvoston kanta maaperän terveydentilaa koskevan todistuksen laadinnasta tulisi olla maanomistajien lisäksi jäsenvaltioille vapaaehtoinen. SBB:n näkökulmasta maaperän terveyssertifiointi voisi lisätä kiinnostusta kestäviin maaperänhoitokäytäntöihin, kuten orgaanista ainesta rikastavien ratkaisujen priorisointiin, ja siksi kaikkien jäsenvaltioiden tulisi SBB mielestä ottaa käyttöön tämä järjestelmä. Pidämme kuitenkin hyvänä, että järjestelmä on maanomistajalle vapaaehtoinen. Kestävät maanhoidon käytännöt ovat osa uudistavaa viljelyä (regenerative agriculture).

Perustelut:

Uudistava viljely on vahvasti tunnistettu politiikassa ja EU-tason keskusteluissa. Lisäksi aihe puhututtaa paljon eurooppalaista biokiertosektoria. Tällä terveystodistuksella synergisesti kehitettäessä hiilenpoistojen sertifioinnin kanssa voitaisiin luoda positiivisia markkinoita erityisesti maanomistajalle/-viljelijälle kestävien maanhoidon käytänteisiin, jotka rinnastuisivat uudistavan viljelyn menetelmiin.

SITOVAT TAVOITTEET

EU:n maaperästrategian tavoitteet, joiden mukaan kaikki maaperät ovat terveissä tilassa vuoteen 2050 mennessä, voivat olla haastavia saavuttaa ilman hyväksytyn ehdotuksen oikeudellisesti sitovia tavoitteita (1 artikla). Siksi ehdotamme oikeudellisesti sitovien tavoitteiden asettamista.

Maaperässä muutokset kohti tervettä tasapainotilaa ovat hitaita ja muutokset maanhoidon käytännöissä näkyvät vasta jopa viiden tai useamman vuoden viiveellä. Kaikkea tätä varten pitäisi olla vähintään selkeä tiekartta, sitovat välitavoitteet tai pakolliset kansalliset suunnitelmat, joilla varmistetaan, että maaperän terveyttä koskeva tavoite saavutetaan ajoissa.

MAAPERÄN TERVEYDEN SEURANTA

Suomen kanta tarkoin arvioiduista yleiseurooppalaisista raja-arvoista ja riittävästä liikkumavarasta on SBB:n mielestä kannatettava. Suhtaudumme varauksin yhdenmukaistettujen maaperäkuvausten ja arviointikriteerien sisällyttämiseen, joita jäsenvaltioiden on käytettävä maaperän terveyttä seurattaessa.

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

Pidämme tärkeänä, että terveen maaperän määritelmälle jää riittävästi tilaa, jotta se mahdollistaa alueellisesti mukautetut, tieteeseen perustuvat kriteerit indikaattoreille.

Perustelut:
Maaperä on hyvin heterogeenista ja ympäristöolosuhteet vaihtelevat paljon eri puolilla EU:ta, ja jopa pienen alueen sisällä. Siksi voi olla vaikeaa löytää kattavia indikaattoreita, jotka varmistaisivat ovatko maaperäalueet todella terveitä vai ei. Olisi syytä varmistaa kynnysarvoja asetettaessa (liite 1) todelliset vaikutukset ekosysteemiin. Esimerkiksi liian tiukat sitovat kynnysarvot voivat vaikeuttaa orgaanisten ja kierrätettyjen lannoitetuotteiden käyttöä erityisesti maaperässä, jossa tietyn alkuaineen luonnolliset pitoisuudet ovat korkeat esimerkiksi korkean kationinvaihtokapasiteetin vuoksi. Lisäksi maaperän terveyden seurannassa on syytä kiinnittää huomiota näytteenottoon, koska vuosien välillä analyysitulokset voivat vaihdella paljonkin maan heterogeenisyydestä johtuen, jos tarkkaan määritettyjä näytteidenottopisteitä ei ole.

TIEDONSAANTI

Puollamme Valtioneuvoston kantaa ja uskomme, että jäsenvaltioissa on tarve tiedolle kestävän maaperän hoidon innovatiivisista käytännöistä. Tämä edellyttää investointeja tutkimukseen ja erilaisiin hankkeisiin tiedon muuntamiseksi toiminnaksi. Mielestämme on tärkeää, että kestävien maanhoidon käytäntöjen tulee ottaa huomioon toimien taloudelliset vaikutukset, eivätkä ne saa aiheuttaa liiallisia kustannuksia viljelijöille, jotka saattavat joutua vaihtamaan konekalustoaan.

Maaperän seurantaa tehdään jo paljon yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä. Ehdotuksen jatkokäsittelyssä on kiinnitettävä huomiota siihen, että hallinnollinen taakka ei kasva hallitsemattomasti. Tiedonkeruusta tulee olla todellista hyötyä myös maanomistajille itselleen.

LAATULANNOITE – TAE TURVALLISESTA KIERRÄTYSLANNOITTEESTA.

Haluamme tuoda tietoonne SBB:n ylläpitämän Laatulannoite-laatujärjestelmän, jonka avulla kierrätyslannoitevalmisteiden valmistajat voivat osoittaa tuotteidensa täyttävän lainsäädäntöä korkeammat laatuvaatimukset. Syken teettämässä taustaselvityksessä nostettiin esille yhdyskuntajätevesilieteperäiset lannoitteet ja sen mahdolliset tuomat terveydelle haitalliset aineet maaperään. Kansallisessa toimeenpanossa Laatulannoite-järjestelmä voitaisiin asettaa yhdeksi kestävän maaperän hoidon käytänteitä, joka voitaisiin myös linkittää maaperätodistukseen. Tämä poistaisi jätestigmaa ja edistäisi kiertotalousratkaisujen käyttöönottoa.

Lisätiedot:

Nelli Pitkänen, Ravinnekierrätyksen asiantuntija, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Eteläranta 10, 00131 Helsinki Finland, +358 400 976 053 | nelli.pitkanen@biokierto.fi